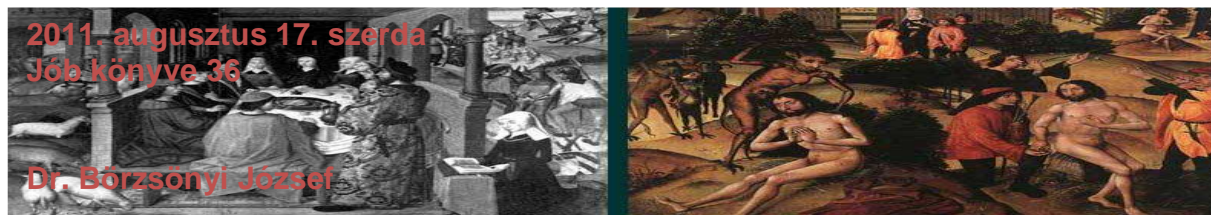

IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

Elíhú negyedik beszéde: Isten hatalmas és igazságos

^{36,1}Azután így folytatta beszédét Elíhú: ^{36,2}Légy egy kis türelemmel, majd fölvilágosítlak, mert van még mondanivalóm Istenről. ^{36,3}Messziről hozom, amit tudok, hogy igazoljam Alkotómat, ^{36,4}mert beszédem valóban nem hazugság. Tökéletes tudás áll előtted. ^{36,5}Milyen hatalmas az Isten! Mégsem vet meg senkit. Hatalmas, erős szívű. ^{36,6}Nem tartja életben a bűnöst, de a nyomorultnak igazságot szolgáltat. ^{36,7}Nem veszi le szemét az igazról, sőt királyi trónra ülteti, örökre fölmagasztalja. ^{36,8}Ha pedig bilincsekbe verik, és a nyomorúság köteleivel tartják fogva őket, ^{36,9}ezzel tettüket adja tudtukra, és vétkeiket, mert fölfuvalkodtak. ^{36,10}Megnyitja fülüket az intellembefogadására, és meghagyja, hogy térjenek meg a gonoszúságból. ^{36,11}Ha hallgatnak rá, és szolgálják őt, napjaikat jólétben töltik, és éveiket boldogságban. ^{36,12}De ha nem hallgatnak rá, dárda üti át őket, és kimúlnak tudatlanságuk miatt. ^{36,13}Az elvetemült szívűek dacosak maradnak, nem kiáltanak Istenhez, ha megkötözi őket. ^{36,14}Már fiatalon elhal a lelkük, s életük, mint a paráznaké. ^{36,15}A nyomorultat a nyomorúság által menti meg, és a sanyargatás által nyitja meg fülüket az Isten. ^{36,16}Téged is kivetne a nyomorúság torkából tágas helyre, ahol nincs szorultság, és bőven kerülne asztalodra zsíros étel. ^{36,17}De te igaztalan ítélkezéssel vagy tele, és jogosan ér utol az ítélet. ^{36,18}Csak az indulat ne ragadjon el, ha csapás ér, és ne áltasd magad nagy váltságdíjjal. ^{36,19}Eljut-e hozzá a nyomorúságból segélykiáltásod és minden erőfeszítésed? ^{36,20}Ne vágyódj arra az éjszakára, amikor népek tűnnek el a helyükről! ^{36,21}Vigyázz, ne fordulj a gonoszúsághoz, ne válaszd azt a nyomorúság helyett! ^{36,22}Mily fenséges az erős Isten! Van-e hozzá fogható tanítómester? ^{36,23}Ki kérheti tőle számon magatartását? Ki meri azt mondani róla, hogy álnokul járt el? ^{36,24}Inkább arra gondolj, hogy magasztald tetteit, amelyekről énekelnek az emberek! ^{36,25}Minden ember reá tekint, de mint halandó, csak messziről látja.

Isten dicsősége a természetben

^{36,26}Milyen magasztos az Isten! De nem ismerhetjük meg, éveinek száma kifürkészhetetlen. ^{36,27}Mert összegyűjti a vízcseppeket, a felhőből esőt szítal, ^{36,28}amelyet a fellegek árasztanak, bőségesen hullatnak az emberre. ^{36,29}Értheti-e valaki, miért terül szét a viharfelhő, miért dörög annak sátra? ^{36,30}Világosságot áraszt maga körül, de a tenger mélyét beborítja. ^{36,31}Mert ezekkel ítélkezik a népek fölött, de eledelt is ad bőségesen. ^{36,32}Mindkét kezét villámfény borítja, és ráküldi ellenfeleire. ^{36,33}Hírt ad róla a mennydörgés, a jószág is érzi közeledését.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A negyedik beszéd kezdődik a 36. fejezettel. Ez a beszéd már nem is jelzi azt, hogy párbeszéd kívánna lenni. A 34. és a 35. fejezetek a válaszadás kifejezésével indulnak. Válaszok kívánnak lenni arra, amit Jób mondott. Ez az utolsó beszéd, folytatás akar lenni, mert még van mondanivalója Elíhúnak az eddig elmondottakon túl. Ez egyben a leghosszabb beszéd is. A 36. fejezet mellett a következő fejezetre is kiterjed. Olyan új felismeréseket nem hoz ez beszéd, amelyeket valamilyen formában eddig ne érintettek volna a Jóbbal folytatott

vitában. A beszéd célját így határozza meg Elíhú: „hogy igazoljam Alkotómat”. Valóban nagy bőbeszédűséggel azt fejtí ki, hogy minden cselekedetében igazságos Isten. Akkor is, ha áldásaival halmozza el az embert, javakkal gazdagon ellátja, és akkor is, ha csapásokat mér rá, mert ezeknek a csapásoknak is megvan a jogosultságuk. Nemcsak a gonosz megfélézése és megtorlása lehet a csapások célja, hanem nevelés is. Arra szolgálhatnak, hogy valakit rádöbbsenének bűnös útjára, eltérítsék attól, és így megkímélik a végső ítélettől.

Elíhú minden beszédének a célja az volt, hogy Isten igaz voltát védelmezze, ez a cél ebben az utolsó beszédben jut el csúcspontjára. Már nemcsak válaszolni akar Jób egyik vagy másik kijelentésére, vagy éppen a barátok eddigi érvelését helyteleníti, hanem erőteljesen sikra száll Alkotója igaz volta mellett. A theodicea, Isten igaz voltának igazolása Jób köny-

vén végig vonuló téma, ebben a beszédben a bevezetésben határozottan megnevezésre is kerül, és erre is irányul a beszéd. Két területen mutatja ezt ki Elíhú. Az egyik a nyomorúság, a csapások nevelésként értelmezése. „A nyomorultat a nyomorúság által menti meg.” Ezt személyesen Jóbra is alkalmazza. Hogy ez az egyébként fontos teológiai tétel Jób esetében miért hamis, az Jób szavainak félreértéséből és félremagyarázásából adódik. A másik terület a természet világa, amelyben Isten bölcsessége és nagysága mutatkozik meg az apró részletekben éppúgy, mint a legnagyobb kozmológiai távlatokban. Aki így ura ennek a világnak, azt nem lehet igazságtalansággal vádolni. Ő tökéletesen és igaz módon irányítja a természetet és az emberi eseményeket egyaránt.

A természeti világ leírása, felhő, eső, vihar, villámok nyilvánvalóan nem a modern természettudomány ismeretében készültek. Ezeknek megvannak a tudományos magyarázatai, kikutatható okai. A modern tudomány másként beszél a természeti jelenségekről, tudományos magyarázatot ad azokról. Ebben a beszédben, amelyik éppen a természeti leírással tovább halad a következő fejezetben is, azt találjuk, hogy ezek a jelenségek eszközök Isten kezében, amelyekkel valamit az ember tudomására hoz. Az a teológiai vita, amely a körül forgott a múlt században, és hatásaiban ma is él, hogy Isten kijelentése, akaratának közlése hol történik, talán a természetben is, vagy csak az Ige által, hivatkozhat ugyan ezekre a részekre is, de itt mégsem a természeti kijelentés a téma. Az emberi érvelés felhasználja ugyan a természeti jelenségeket Isten megismerésében, de éppen Jób könyve a bizonyosság arról, hogy Isten közvetlenül jelenti ki magát, és adja tudtul akaratát, ismerteti meg szándékát.

Prédikációvázlat

A nyomorultat a nyomorúság által menti meg

Isten a nyomorultat nyomorúságából megmenti. Erre számtalan példát találunk a Szentírásban. Erről szól az Egyiptomból kihozott nép egész története. Mind a kijövetel eseménye, csodái, mind a pusztai vándorlás viszontagságai. Ha Dávid bujdosását végig olvassuk, folyamatosan azt követhetjük nyomon, hogyan menti meg Isten a halálos veszedelemből. Végig vonul Isten népe történetén, hogy egyéneket éppúgy, mint népét az Úr különféle nyomorúságból kimenti. Egyenesen vezet az a folyamat Jézus Krisztushoz, aki azért jött erre a világra, hogy az elveszett embert reménytelen

nyomorúságából kimentse. Ez azonban más, mint a nyomorúság által megmenteni valakit. Nemcsak a megfogalmazás más, hanem lényegileg is eltérő beavatkozásról van szó. Az eredmény lehet ugyanaz, de más szerepet tölt be a nyomorúság akkor, mikor eszköz abban, hogy a veszedelmet felismerjék és a megmenekülés útját keressék.

A nyomorúság mindenkor keserves, és szabadulni kíván az ember belőle. Ha lehetséges, mindenkor szeretné mindenki elkerülni. Mégis vezethet valami jóra. Szemléltetésül szolgálhat a fájdalmas operáció, amelynek kínjait el kell viselni annak érdekében, hogy a testből kikerüljön a romlást okozó rész. A nyomorúságot Isten is felhasználhatja arra, hogy valami jó származzon belőle, valami olyan változás történjék hatására, ami az igaz útra vezet. A bírák korának eseményei visszatérően olyan helyzetet mutatnak be, ahol az Istenéről elfeledkezett nép más népek sanyargatásába kerül, javait elveszíti, munkájának hasznát mások viszik el, elege sincs már. Ebből a nyomorúságból fordul Istenéhez, és nyer szabadítást. Így talál vissza Urához, akitől minden áldás származik. Amit Isten népe történetében különböző helyzetekben átélt és megtapasztalt, azt Jézus a tékozló fiú példázatában mondja el. A nyomorúság indítja vissza a rossz útra tévedt fiút az atyai házhoz, hogy éhen ne pusztuljon az idegenben. Jób esetében mégsem erről van szó. Ő nem elszakadt Istentől, nem a nyomorúságban dőbbsen rá, hogy Istenhez forduljon szabadulásért, hiszen mindig is teljes szívvel ragaszkodott Istenhez. Érthetetlen volt számára a csapás, a nyomorúság elkövetkezte. A cél, amiért Isten engedte, a hit próbája volt, de ez Jób előtt ismeretlen volt.

A nyomorúságot nem Isten okozza, de megengedheti. Ebben van a nagy ellentét Elíhú és Jób között. Elíhú felfogása szerint maga Isten zúdította Jóbba a bajt, hogy észre térítse, hogy gőgösségét megtörje. Jób pedig minden győzködés ellenére kitarat a mellett, hogy semmi okot nem szolgáltatott ilyen csapásokra, ezért nem is tud belenyugodni helyzetébe, mindenképpen magyarázatot vár Istentől, és igaz voltának kinyilvánítását. Valóban nem is Isten hozta rá a csapásokat, amint az tudhatjuk a könyv kezdetén lévő mennyei jelenetből, hanem a Sátán. Hogy Isten megengedte a Sátánnak a kínzó tetteket, annak más oka volt. Még a bírák kora eseményeiben sem Isten gyöttri népét, hanem csak kiszolgáltatja őket az ellenséges népeknek, oltalmát vonja meg népétől, és ez vezet a nyomorúságos helyzethez. Pál apostol is számot ad testi gyötrelméről, amitől szabadulni szeretne, de ezt sem Isten adja rá, de megvan a célja vele. „Hogy el ne bizakodjam, tövis adatott a testembe: a Sátán angyala, hogy gyötörjön, hogy el ne bizakodjam. Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az el tőlem. De Ő ezt mondta nekem: Elég néked az én kegyelmem... Ezért Krisztusért örömem telik erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldöztetésekben és szorongatásokban; mert amikor erőtlén vagyok, akkor vagyok erős.” (2Kor 12,7–10) A szenvedés célja is ismeretes és elfogadott az apostol számára.